

Előfizetési ár:

Egész évre — — — 4 K.
Fél évre — — — 2 K.
Negyed évre — — — 1 K.
Egyes szám — — — 20 i.

Felelős szerkesztő:

SUGÁR KÁROLY
m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:

BALOGH ERNŐ
m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZAGOS ERDÉSZETI EGYESULET.

Hirdetések

egy hasábos garmondse-
dés milliméter soronkint
10 fillérrel, táblazatos és
garmond betűnél kisebb
betűfaj szedés másfélse-
res egységárral számítá-
tik. — Az egész oldal négy
hasáb széles.

Előfizetőknek az állás-
nalat és kereslet rovata
rövid közlésekre díjtala-
nul áll rendelkezésére.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V.,
Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szét-
küldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő»
szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség evnegyedenként utalványoz.
A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordít-
tatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Előfizetési felhívás.

*Felkérjük t. olvasóinkat, hogy lapunk előfizetésének
megújítása iránt mielőbb intézkedni sziveskedjenek,
nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.*

TARTALOM.

A mérgekről, valamint az erdőben és a mezőn gyakrabban elő-
forduló mérges növényekről. (Kovács Aladár.)
Vadfogó szerkezetekről és a vadirtásról. (Gy. Gy. K.)
Gazdasági tanácsadó: Méhészeti vándorgyűlés és kiállítás. —
Ültető gödrök készítése.
Különfélék: A vadászati kiállítás magyar kitüntettjei. — A hegy-
mászás élettana. — A király konyhája — Lovak vonóképés-
sége. — Rózsafák átültetése. — Tiszta gyümölcs. — Folyó-
kony enyv. — A gólyák vándorlása. — Angol nők az egész-
ségért. — Időjelzés. — Humor.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.
Előfizetési díjak nyugtázása.
Tárcza. Megmenekült. (József kir. herczeg.)

A mérgekről, valamint az erdőben és a me- zőn gyakrabban előforduló mérges növé- nyekről.

Irta: Kovács Aladár, m. kir. főerdőmérnök.

I. A mérgekről.

1. A mikor ezt a szót «mérge» olvasom, a régi görögök és a rómaiaknak a halált ábrázoló kevésbé félelmes jelképét, a lefordított égő fáklyával rohanó ifjút, a sötét középkor cinikus fantáziájának szörnyszülőttje a bekövetkező enyészet még most is modern allegoriája, a fehér lepedőbe öltöztetett kaszág csontváz üzi el képzeletemből.

A mérge és halál gondolata a kettő között fennálló okozati kapocs folytán közel fekvő dolog. Az okozati kapcsolatot tudjuk, de a mérgek és különösen a mérges növények legnagyobb részét még sem igen ismerjük. Innen van az, hogy az embernél, kinek a létérti küzdelemben megismerő képességén alapuló tudása a leg-hatalmasabb fegyvere, a tudás fogyatékosága folytán a mérgezési esetek sokkal gyakoribbak, mint a tisztán

az ösztön vezetése alatt álló állatoknál, melyek a természet háztartásában előjövő mérgek, mérges növények és azok gyümölcseinek élvezetétől ösztönszerűen tartózkodnak.

Nem felesleges dolog tehát a mérgekkel és különösen a mérges növényekkel, azoknak az emberi szervezetre gyakorolt káros hatásával megismerkednünk és megtudnunk azt, hogy ha véletlenül a mérgezés mégis bekövetkeznék, az orvosi segítség megérkezéig mi a teendő.

A mérge fogalma igen régi, a legrégebb feljegyzések is tudnak róla, sőt manapság úgy a művelt, mint a vad emberek köztudatában van, de a fogalomnak meghatározása még sem oly könnyű, mint a minőnek látszik. Vegyük például az alkoholt (szesz, pálinka, bor, sör), biz az egy hatalmas mérge, mely hozzá még a legveszedelmesebbek közé való, mert már csekélyebb mértékben és állandóan élvezve a szervezet ellenálló képességét észrevétlenül csökkenti, sőt az egyénben az erő, a kitartás, a munkabírási nagyobbodásának téves érzetét kelti, hogy azután legtöbbször menthetetlenül rántsa le a testi és erkölcsi romlás posványába — és az alkoholt még sem nevezzük mérgeknek.

Vagy ki mondaná, hogy a konyhasó, a tea, a kávé az eczet mérge? pedig tulságos mértékben bevéve az egészségre a mérgekéhez hasonló káros hatást gyakorolnak, holott csekélyebb mértékben háztartásunknak nélkülözhetetlen czikkei.

A mérge fogalmát a károsan ható mennyiség és a kémiai hatás határozza meg és azt mondhatjuk, hogy a mérge oly anyag, mely a szervezetbe vagy ahhoz jutva már csekély mértékben is tisztán vegyi tulajdonságainál fogva károsan hat.

A mérge hatása tehát vegyi hatás, melynek ereje a ható anyag mennyiségétől függ. Itt számba veendő a szervezet ellentálló képessége is; míg a tática sisakvirágban (*Aconitum napellus*) levő mérge anyagból 4 milligramm (a gramnak $\frac{4}{1000}$ része) egy embert megölni képes, addig más mérgekből milyenek a Chinin, a Coffein — a melyek a chinafának, illetve kávénak képezik ható anyagát — egy-két gramm beszedve legfelebb fülzugást, kézreszketést, szívdobogást okoz.

A mérgek hatását befolyásolják még az egyéni sajátosságok, a megszokás, a nem, a kor, az emberfaj és az egyén egészségi állapota. A nők általában érzékenyebbek mint a férfiak. Tapasztalat mutatja, hogy a gyermekek, agok és a beteges egyének a méreggel szemben kevésbé ellenállóak, mint az egészséges szervezetű és az életerő teljességében levő javakorbeliek. A néger állítólag a bódító mérgek iránt rendkívül érzékenyek.

A megszokás lényegesen emeli a szervezet ellenálló képességét a méreggel szemben. A dohányzáshoz szokott ember minden komolyabb következmény nélkül szívja még az erősebb szivarokat is, holott az első szivar által okozott gyakran rendkívül súlyos mérgezés tünetei feledhetlenül kellemetlen emlékekkel gazdagítanak.

A morfinista oly morfiun-adagot is elbir, mely az ahhoz nem szokott emberre nézve feltétlenül halálos.

Azt a legkisebb méregmennyiséget, mely az egészséges szervezetet már megölheti, legkisebb halálos (veszélyes) adagnak nevezzük. A legkisebb halálos adagnál — melynek nagysága méregfajok szerint különböző — kevesebb mérgek már nem életveszélyes, hanem csupán betegséget okoz.

A legtöbb különösen növényi mérgek kis adagokban az orvosok által hathatós gyógyszer gyanánt rendelkeznek. Gyógyító erejük azon különleges sajátosságukban rejlik, mely szerint hatásuk nem mindig az egész idegrendszerre, hanem annak csak egyes részeire terjed ki és ennél fogva az idegrendszer által kormányzott egyes szervek működésének fokozására avagy a mérgek termé-

zetéhez képest annak csökkentésére a szükség szerint felhasználhatók.

A mérgeket hatásukhoz képest osztályozzuk és habár éles határt az osztályozásnál nem vonhatunk, mégis azt mondjuk, hogy vannak maró, szövet, vér és bódító vagy idegmérgek.

A maró szövet és vérmérgeket leginkább az ásvány és állatország, az idegmérgeket a növényország szelgáltatja; a gombák mérget bódító tulajdonságuk daczára a szövetmérgekhez soroljuk.

a) Marómérgek. A mérgek ezen csoportjába azok tartoznak, melyek az élő szervezethez jutva, az érintkezés helyén gyorsan szövetelváltozásokat okoznak, a szöveteket úgyszólván megmarják és a rendes életműködés folytatására képtelenné teszik. A mérgek ezen csoportjába a savak és a lúgok tartoznak. Ki ne ismerné a kénsav, a sósav, a salétromsav, a választóvíz, ecetsav, karbolsav, a marólúg pusztító hatását, ha ezek csupán a nagyobb ellenállású felbört érintik is? A szájba vagy a nyelőcsővön át a gyomorba jutva még rettenetesebb pusztító hatásuk, mert ez esetben a bázis és a gyomor nyákhártyáit pusztítják el, a mi szörnyű fájdalommal jár és ha hirtelen orvosi segély meg is menti a beteget az életnek, a megmentett szánandóan nyomorékká válik, mert a maró mérgek kötszöveit roncsolta szét és azokon a szervezet által helyrehozhatlan szerkezeti elváltozásokat idézett elő.

A marómérgekkel történt mérgezésnél első sorban arra kell figyelemmel lenni, hogy a mérgezés savval történt-e vagy lúggal? Az elsőnél a szappanos víz, tojásfehérje, tej, tojásfehérje, szódabikarbona, vagy kréta bősé-

TÁRCZA.

Megmenekült.

József királyi herceg tárczája.

József királyi herceg a «Vadászlap» egyik múlt évi számában, szeptemberi tapolcsányi cserkészeteiről érdekes és költői képeket írt. Egy hatalmas szarvasbikát üldözött, melyet ugyan nem sikerült lelőnie, de helyette sok kedves képet vitt haza lelkében vadász-olvasói számára. A hosszabb közleményből közöljük ezt a részt:

... Lassacsán a szép fekvésű völgyön lefelé ballagtam. Egy vagy két hangot hallottam, nem merem biztosan állítani, hogy szarvas bögése volt, dongó is lehetett. A Blaskovostyek hosszú gerinczén meg-megállva hallgatóztam, az üde növényzet és az estalkony színpompáin gyönyörködve s a lanyha lég erdei balzsamát élvezve. A kis rétre — mely ösbükkösök és fiatal tölgy-cserjések közt húzza smaragdos szőnyegét — kiérve ültem. E tájon láttam «öt» taval. Itt bögött ő mindig.

Néma csend uralkodik. Csak elhalva jő ide az estharangzó messze-messze távolból. Szelid hullámos dombok erdőfödte ormain, a fenyves sötét gyászos pompája

közé nevetve vegyül a lenyugvó nap sugaraitól cizírogatott juharok és bükkfák ezüst törzse, élénk zöld lombozatával. Fáradtan, a nyári szárazságtól kimerülve, lassan folydogál a máskor oly bővizű kis csermely. Messze lent, a párafödte róna rózsaszínűen megvilágított körvonalait keresve, barangol tekintetem. Gondolatokba merülve, egy ledőlts korhadó bükk roncsain pihenve, várom «öt». Olyan nyomott ma a természet hangulata, olyan fáradt minden, még a kedves dalosok, az erdő kis költői is hallgatnak. Gyászosan homályos légből ereszkedik le az éjjel. Már koromsötét van, midőn fölkelek s lassan kocsim felé indulok. Még pihenek; de azért holnap reggel újra itt leszek.

Szeptember tizenötödikéig minden reggel, minden este itt kóboroltam, de hiába! Egynéhány jó agancsárt láttam, elég jól is bögtek, csak az öreg hangját nem hallottam. Még egyszer megpróbálom! Tizenhatodikán reggel négy órakor, fülledt, meleg éjszakán, ugyane törzsre ültem le. Nyolcz-tíz bika bögött nem messze tőlem köröskörül. Kitünően bögtek s mindjárt örömmel tapasztaltam, hogy köztük van «ő» is. Irigyen ordítanak mind! Világos, hogy nincs tehén náluk, tehát egy öreg basa miatt irigykednek!

Öt óra előtt nem lehet lőni s most alig múlt el négy, alig szürkül még. A déli látóhatárról sötét felhők

ges beadása indokolt; az utóbbinál eczet, citrom és a borkósav bevétel ajánlatos addig, míg orvos érkezik.

Ezen ellenszerek beadásával lehetőleg sietni kell, mert a maró mérgek oly gyorsan idéznek elő a nyákhártyákon gyulladást, hogy a gyulladást kísérő daganat az ellenszerek bevehetését megakadályozza.

Ha a maró mérgek csupán a test felületét érte, akkor a szappanos vízzel való lemosás a legajánlatosabb, kivéve a vitriolnál, melynél a vízzel való lemosás mellőzendő. A vitriol ugyanis a vizet gyorsan magába veszi és e közben annyira felmelegszik, hogy égési sebeket okoz, melylyel pusztító hatását még fokozza. A vitriol által okozott sebeket legjobb olajjal bőségesen megmosni.

b) Szövetmérgek. Ide soroljuk az ipar mérgező termékeit, a gombákat, az állati mérgeket, nevezetesen a kigyó, skorpió, a méh és kőrösbogár mérget.

Sokszor észlelünk egészségi állapotunkban hirtelen változást; egy hatalmas bélgörcsöt, melyben néha napokig szenvedünk, meghűlésnek vagy egyszerű gyomorrontásnak szoktunk tulajdonítani, pedig ha az okot helyes irányban keresnénk, csakhamar rájövünk arra, hogy szövetmérgek jutott szervezetünkbe.

Ki gondol arra például, hogy az ólom mily gyakran okoz mérgezést? pedig a szódavizes üvegek ólomból készült feje, ólmozott edényekben tartott étel, ólomlemezbe csomagolt sajt vagy ólomalkatrészekkel felszerelt malomkövek között örölt liszt avagy különösen gyermekeknél ólomsöréttel huzamos ideig folytatott játék, vagy az ólomnak szájba vétele nem egyszer volt már oka súlyos mérgezésnek.

Az ólommérgezés, ha heveny (akut) jellegű, bélgörcs és általános gyengeségi tünetek között múlik el; a huzamos ideig tartó behatás, különösen pedig az ólom feldolgozásával járó ipari foglalkozás általános sorvadást, erős bélgörcsöket, bénulást okoz.

Ugyancsak hatalmas mérgek a higany. Ez egy folyékony fém, melyet hőmérők, tűkrök stb. készítésére használnak. Már csekély mennyiségnek, csupán párájának huzamos ideig tartó behatása szájgyulladást, foghús fekélyedést okoz s a fogak meglazulását, majd kihullását idézi elő. Ha a higany közvetlen jut a szervezetbe, szájgyulladás (nyálfolyás), hasmenés, hányás, utóbb vesebaj az észlelhető következmények és különösen a vastag bélben következik be a súlyos gyulladás, mert a szervezet a higanyt ezen szervben iparkodik a testből kiválasztani.

A hőmérőből kifolyt higany vagy egy rossz tűkör nem egyszer idézett már elő súlyos higanymérgezést.

Megemlítendő itt még a higanynak szublimát nevű sója, melyet $\frac{1}{1000}$ %-os oldatban fertőtlenítésre használnak.

Ez egy hatalmas maró mérgek.

Az említett két szövetmérgekkel szemben általános hatású házi szert nem igen ismerünk, miért is a beteges jelenségek észrevétele után legjobb azonnal orvoshoz fordulni.

A réznek sói a szervezetre igen káros hatású szövetmérgek. Ha rézedényben savi hatású anyagot tartunk (eczetet, savanyú káposztát, savanyú tejet, avas zsírt), akkor ezen anyagok savi hatása következtében a rézzel mérges vegyületek képződnek, melyek az étellel

gyorsan közeledve, mindjobban elfödik az égboltozatot; a helyett, hogy világosodna, mind sötétebb lesz. Mély sóhalként vonul végig a völgyeken a fölkerekedett szellő s meleg lehellete suhogva bujkál az erdők sűrűn keresztül. Elrontja a közelgő vihar? Csak türelem, tán mégis sikerül. Ujra halotti csend. A közelgő fürgeteg nyomasztó hatása alatt, a tikkadt lég félelmetes mozdulatlansága s a baljósatú távoli halk moraj miatt, minden elhallgat s a halálos csöndben még a rezgő nyárfa levele is félénken lelapul; feszült várakozás félelmes csendjébe merül minden, csak két száraz levél oldódik el egy galyról s egyik a földre, másik a kalapomra esik, egyet koppanva. A távoli zúgás mindjobban hallatszik. A szarvasok elhagyták a bőgést, imitt-amott egyet morogva vonultak biztos rejtekük felé.

— — — «e — — e — — e» — — hangzik egyszerre! Ez «ő» s pedig egész közel van hozzám a réten. Távcsöveimmel szinte kinézem szemeimet, de hiába! Nem látok semmit. Pénztárczámat keresem, melyben a gyémánt-légy van; természetesen éppen ma otthon felejtettem. Még egyszer nyög recsegő mély hangján — éppen előttem. Mintha három árnyat látnék homályosan a réten. Egy villám a messze távolban, a sűrű, fekete felhőzet mögött pislog s megvilágítja a tájt! Bizony «ő» az ott! Alig harmincz lépésre tőlem két

tehene mellett legel. Agancsa szélesebb, mint a tehén derékossza. A villám pillanatnyi fényében a sok vastag, hosszú ág csak úgy káprázik a szememben. Hátha tudnék a következő villámnál lőni? Szürkül is már kissé és puskám csövét látom, igaz, hogy az irányzékot még nem is sejtem... Arczhoz emelt fegyverrel kísérem, mint vonul a sűrűség felé. Kétszer a billentyűre teszem mutatóujjamat. Tán megpróbálom? Esetleg eltalálok?... Ugyan mit, kár volna elrontani! Tíz perez múlva lehet lőni, majd megkapom a bükkösben. Egy vakító villám ezüstözi meg a tájt, de oly fényes, hogy káprázik a szemem s nem látok semmit. Ő egyet nyekkentve visszanez s belép a sűrűbe. Dübörögve morajlik a dörgés, szünni nem akarva hömpölyög végig erdön s égbolton. Zúgva közeleg a vihar. Hallom, mint orgonázik őserdőm fáján. Mit csináljak? Pokoli időnk lesz! Köpenyt nem hoztam, kocsimat a Nyitrolinra küldtem, a mi van ide legalább tizenöt kilométer! Sebj! Tán a zivatarban meg tudom keríteni a keresettet, hiszen tavalyról ismerem fordulóit.

Sívitva lángba borul ég s föld, vakító fényáradatban úszik minden s óriás légnomással, ugyanakkor rémes, ropogó csattanás rázza meg egész bensőmet s fojtja vissza lélekzetemet. Na, ennek fele se tréfa! Ez közvetlen közelben csapott be. Fölkelek, hogy a rétre men-

a szervezetbe jutva igen erős hányást, rosszulétet okoznak, sőt nem ritkán az idegrendszer, az izmok, a szív bénulását idézik elő.

Ismerek esetet, midőn egy rosszul ezinnezett rézedényben sokáig tartott ezitromfagylalt egy egész társaságot megmérgezett s csak a gyorsan alkalmazott orvosi segítség háritotta el a nagyobb katasztrófát. A rézedényeket az ily következmények kikerülése és a végett, hogy savi hatású ételek a rézzel ne érintkezzenek, czinkkel vonják be.

Hányszor okozott súlyos mérgezést az a rossz szokás is, hogy a házi asszonyok az eczetes ugorka közé azon célból, hogy zöld színét az ugorka megtartsa, rézkrajczárokat tesznek? (Folytatása következik.)

Vadfogó-szerkezetekről és a vadirtásról.

Irtá: Gy. Gy. K.

A régidők óta ismert, részben feledésbe ment, részben pedig, legalább változott, tökéletesbített alakokban, ma is ismeretes és használatos vadászeszközök, fogó-és csapószerkezetekről kívánok egyet-mást elmondani.

A legrégebbeke egyike, a kampós horogvas, a mely nemesak a halászatnak tett szolgálatot nagyobb halak fogásánál, hanem az ilyen erősebb szerkezetű horogvassal farkast és rókát is fogdostak.

A farkashorog nálunk a vezérek, külföldön pedig a régibb római-német császárok korában mindenütt szerepel már.

A vashorog rúdja mintegy 30 cm hosszú eszköz-

ként, erősen görbülő kampós horogban végződött. A horogvégre csalétkül húsdarabokat aggattak; a rudat pedig horgos végével oly magasra erősítették, hogy a farkas kénytelen volt ugyancsak nagyokat ugrani, hogy a húshoz juthasson. Mohó kapkodásai közben aztán szájpaddlásával vagy garatjával beleakadt a horogba s ott függve is maradt. Ezzel a vashorogszerkezettel Európa félreeseőbb erdőterületeinek egyes vidékein ma is találkozhatunk.

A farkashorog utánzataként szereplő rókahorogvas valamivel újabb keletű; szerkezetében is szövevényesebb; ám állatvédelmi szempontból kifogás alá esik s így lassanként letűnik az ilyen vasfogó-szerkezetek teréről, hogy helyét a jól ismert haynauai Weber Rudolf-féle fogószerkezetek foglalják el világszerte.

A különböző fogószerkezetek mellett a mérég is régi időktől fogva szerepel a kártékony vadak irtása terén.

A vadirtó méregről elsőben Nagy Károly római-német császár 800-ban Kr. után kiadott rendelkezéseiben esik szó. A mérgezés eljárását azért 800—1909-ig általában kultureurópaszerte, még a rókával szemben sem tartották és tartják mindenben vadászhoz illőnek; kivételként szerepelnek az olyan esetek, a midőn a rókakotorék feltárásával elvesződni nem képesek; vagy a midőn a fáczántenyészetektől a rókát távol kell tartani.

Angliában, a rókaüzés igazi hazájában, a rókák mérgezése valóságos «vadászbűn», a mit vadászember el nem követhet!

A régibb vadpusztítási módszerek közé tartozik az üvegszilánkokkal spékelt csalétek is, a melyről a vadászati szakirodalom már 400—500 évvel ezelőtt meg-

jek, el a magas fák alól. Nincs is időm erre, mert midőn ordítva, bömbölve, a nagy siránkozó fákat esavarva, s a lombot fellegekben kavarva köszönt be a szélvész: újból sistergő mennykő hull alá s a légnyomás majd elbódít, a fény hosszú pillanatokra elvakít, a robbanás és dőrej idegrázó, úgy hogy egész hátam bizsereg belé. Ez még közelebb volt! Kiszaladok a rétre. Jaj nekem! Diónagyságú jég dörömbölve hull alá, minden darabja élénk fájdalmat okoz testemen. Leveszem bőrkabátomat s fejemre gyömöszölöm. Egész testemben remegek, oly hideg a jeges áradat. Visszafussak az erdőbe? Óriási robajjal felel e kérdésemre egy recsegve-sívtva aláhulló villámsugár. Nem tudom, mit csináljak! Egy hatalmas vadkan rohan el mellettem, de ki gondol ilyenkor lövésre?! Az istenitélet tetőpontjára hág. Olyan erővel csapdos a jég, hogy alig birom összegyűrt kabátomat ellene tartani. A föld fehér lesz. A szélvész majd feldőnt, villám villámot követ, hogy-völgy nem szűnik meg visszhangzani, mintha csak minden csapásra zúgolódva mordulna föl a nagy természet. Egyszerre megszűnik a jég s özönvíz tódul le a felhőkből. Kabátomat fölveszem. Csak úgy ömlik a víz bőrömön, tagjaim sajogva fájnak a sok ütéstől. Megindulok. De hova? Megnézem, hogy hová lett ő! Egy utolsó villám egyenes vonalat húz az égből a Papai-vrch tetejére, s belécsapva, csak

úgy dörög és reng az égbolt. Később lecsillapul a szél s a fekete fellegek foszlányai közül oly ártatlanul mosolyog rám a kelő nap kerek képe, mint midőn a gyerekek, tudva, hogy rosszat tett, ártatlanságot akar színelni. Ugyan szépen megtréfáltál, öreg! Bájos kép váltja föl azután a borzalmasat. A völgyekből ködök másznak föl és sovány karjaikat hosszú ujjakkal nyujtják az aranyos napsugarak után s azokon föltornászva, érik el az eget. A lég hűs és balzsamos, a napsugarakban ragyogó üde, zöld táj felségesen szép.

Körülnézek. Hej, de nagyszerű vagy — — Hirtelen letérdelek, puskámat lekapom s lövésre készen, arcához emelve tartom. Két tehén jó onnét, hol az öreg elbujt. Mögöttük az ő ismert hangja «ána — e — e — e — e». A tehének legelészve az erdő szélén ácsorognak. Úgy nézem, mintha jeget szedegetnének. Bent agancsropogást hallok, egyszer mintha alakját sejtjeném; próbálok célozni, lehetetlen, úgy reszketek, nem tudom, a hidegtől, vagy ő miatta? A tehének elvonulnak, de ő nem követi őket, ellenkezőleg, végkép elhallgat. Hiába várok, mert újból beköszöntött a néma esend. Na, várj csak, becsaplak még!

Gyorsan megindulok a hegyen le, azután a Nesztasova meredek sziklás partján föl. Jól esik föfelé szaladni, mert irgalmatlanul fádom. Egyes gyöngye bögést

emlékezik. Az angol vadászok dicséretére, ezt az eljárást Anglia területén soha és sehol nem alkalmazták.

A vadfogó-hálószerkezeteknek, minden időben többféle czéljuk és rendeltetésük volt. Így vagy a vadat befogták azokkal, vagy pedig a vad tovamenekülését igyekeztek meggátolni; esetleg a vad csapáit kívánták ezekkel másfelé irányítani.

A legrégebb ilyen szerkezetek egyike a sövényháló, a mely rózsából, gallynemüből készült. Elhelyezései nagy V vagy X betű alakjában történt; főczélja volt a vad rendes csapáinak irányát megváltoztatni. A szerkezet háló-falai közé került vadból tetszés szerint lehetett aztán bármennyit leöldödni.

A hosszan elnyúló ilyen hálósövényzetek falaiban itt-ott kisebb részek voltak, a melyek mellett a lesben álló vadász észrevétlenül megvonulhatott. Az eleven fonatú sövényt, változatosság kedvéért, egy darabon végig, erős hálósövetfélfével kiegészítették.

Az ilyen sövényháló kelta eredetűek; legalább előbbin Anglia és Franciaország kelta eredetű vidékeinek népeinél találkozzunk azokkal. Franciaország több községe viseli ma is a «La Haye — a háló» elnevezést.

Mai mértékünk szerint egyhuzamban a leghosszabb ilyen sövényháló mintegy 1000 méterig terjedt. Ókori leletek épségben maradt faragványai tanuskodnak arról, hogy ezeket a sövényhálókat az ókor vadásznépei is ismerték és használták; a ma élő népek közül Kanadai indián eredetű lakói, Szibéria több néptörzse és Afrika néger törzsei dolgoznak ma még ezekkel. Európa népei az ilyes vadászeszközökkel ma már vajmi ritkán vesződnek.

A nagyobb méretű sövényhálók védelmében a vadász személye kétségtelenül biztosabb helyzetben volt, mint bárminő egyéb szerkezet mellett. Viszont hátrányuk főként abban nyilvánult, hogy helyhez kötöttségük mellett újra-beállításuk ügyes-bajos munkálatával ismételten kellett el-elveszödni.

Angolország volt az első, a mely már a középkorban, az imént ismertetett sövényhálófélfélnél egyszerűbb, hordozható, s egyben kisebb méretű hálószerkezeteket kezdett meghonosítani. Ezek a vadfogó-hálók nagyjében és anyagukban egyaránt megegyeznek a mai vadfogó-hálók szerkezetével.

A régebb eredetű hálószerkezetek közül leghosszabb ideig volt még az úgynevezett «zárhálózat» használatban. Ennek anyaga erős zsinegből készült hálószemekből, vagy pedig durvább lenvászonfélféből állott. Régente az ilyen vászonhálózatot szelvény-hosszában alkalmazták az udvari vadászatokon is, nevezetesen a Hunyadyak, a Jagellók és a Habsburgok vadászatainál.

A lenhálóból, illetőleg a lenből készült fogó-szerkezetből, kétféle méretűt használtak előinte, és pedig a 3 méter magas és 120 méter hosszúakat agancososfélek befogására, a kisebb vagyis 1'80 méter magas s viszont 170 méter hosszúságút a sörtevad és a farkas befogásához.

A lenszövet s a hálórész egyes darabjai vaskarikák segítségével voltak bizonyos távolságban a földre vert karókhöz erősítve. Minden 15 lépésnyi távolban a szövetrészeket külön czövekekkel leszorították, hogy a szél azokat föl ne döntse. Az ilyen szerkezetek beállítása temérdek előmunkálatot igényel. A felhasznált vásznak,

hallok, mely álmosan elnémul. Hiába! Ma is csak üresen térek haza. — —

Halvány violaszímben fénylik haldokolva a napnak elvérző világa. Rezegve elkongták a harangok az esti imát, s méla csöndben hallgatá végig könyörgésüket a nagy természet! A hegy alatti falucsakából egy dal hangzik, halkan, hízeltől lopózik álmodozó szívembe! Hogy ismerlek-e, elhangzó dalocska? Tavaszifjú szívvel daloltalak valaha, midőn a rózsák virulva illatoztak... Most egyedül, emlékeken álmodozva hallgatlak és sóvárogva kérdelek: hová lettetek, mily messze vagytok, ifjú korom szép napjai? Borzongás fut végig szép erdőim sárguló lombján s peregye hull egyes zörgő levél alá. Itt az ősz! Halkan a távol csöndjében elnémul a kedves dal. — — — Ifjú korom édes arnyai mit dédelgetitek lelkem? Tán rózsákról suttogsz késő őszi álom? Ábrándozva nézem a ragyogó tájt, mint szenderül lassan téli álmába s lelkem még mindig a messze-messze mult szép emlékein mélézik. Halkan szedegeti a lágy szellő az erdők lombozatát, hogy áteressze a holnapi nap már gyengülő sugarait. Még egyszer fölhangzik a dal, oly lágyan összeolvadva az est szelid hangulatával; még egyszer lelkem elé hozza régmult kedves emlékeit. Az alkony varázsát rideg szürkület váltja föl. Minden oly más e színezetben, oly hideg, oly bús. Lelkem is

ma más világban lát mindent, nem oly rózsás, nem oly ragyogó a táj, mint akkor, midőn enyhe napsugarak csókolták azt. Hej bizony a tavasz szelid csókját elvitte a hűs, a deres őszi szellő. Homlokomon végighúzom tenyeremet s elriasztom az álomképek édes varázsát. Pislogva fénylik az esti csillag s indulásra int! Pedig oly jó volt itt ez isteni magányban, hova a világ zajából csak egy édes dal férközött szívhezszólón, hol a kis madárkák s virágocskák kedves társaságában szárnyra kelt lelkem s a multon végig barangolva, annak fonyadt, dércsipe virágait élesztgeté!

Elkéstem! Oly sötét van, hogy az ős bükkfák sűrű leple alatt az utat nem látom, csak a csevegő patak hívogató szava vezet föl a forrásig, hol megszólal öreg barátom s bögve megy a hegynek fölfelé! Kövessetek, öreg? Csak menj még az éjjel, majd reggel beszélünk tán egymással. Lassan tapogatózva kiérek a kocsiútra. Visszanézek a koromsötét bükkösbe, mely álmodik és sóhajta szunnyad. Mily sötét minden! Épp az imént mosolygott s csókolódzott az estalkony biborában s most síri csend, síri hangulat van. Még így is szeretlek, így is elbájolsz te nagy, te mennyei nyugalom s fölséges természet.

hálók, ezafatok mennyisége akárhányszor egész raktárak valót is kitett. Így azok készleteiben, egykorú leltári följegyzések tanúsága szerint, néhol 10—14 ezer méter távolságra elegendő lenvászonanyagot, ehhez több ezer erősítő karót, feszítő gyűrűt, csöveget stb. kellett felhasználni. Ilyesmiknek a helyszínére való szállításához is néhol 60—80 fuvar használtak. Azok a nagy arányú hajtóvadászatok, a minőkkel még a XVII—XVIII. századok folyamán hazánk fényűző főúri udvartartásában is találkozhatunk, lassanként divatjukat multák; a vadászat módszerei is más-más utakon érvényesültek inkább, s így a tömegöldöklés, a nyúl leszámitásával, állatvédelmi szempontból is hovatovább háttérbe szorult.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

Méhészeti vándorgyűlés és kiállítás. A magyar, német és osztrák méhészek augusztus hó 20—24-én tartották meg Budapesten, a városligeti koresolyázó csarnokban 55. vándorgyűlésüket, a melylyel kapcsolatban méhészeti kiállítást is rendeztek. Sok százezer magyar méh találkozott itt osztrák és német rokonával s mindjárt versenyre is keltek egymással abban az irányban, hogy ki tud többet dolgozni, szebben építeni és édesebb mézet készíteni. Örömmel és büszkeséggel vehetjük tudomásul, hogy a több napos munkaversenyben a mi magyar méheink nyerték el a pálmát. Az ő csurgatott mézük a legédesebb a világ minden méze között s az ő kigyúrt viaszjuk a legszebb s legkiválóbb aransárga viasz valamennyi nemzet kaptárjainak terméke között.

Kis vendégeink üvegfalú, tornyos-búbos kaptár-táborát ott rögtönzött munkatelepükön ezrivel kereste föl s bámulta agyba-főbe a kíváncsi budapesti nép s csodálkozó arcukról szinte leritt, hogy tán minden tizedik se látott közülök mindmáig eleven méhet. Azt pedig alkalmasint a századik se tapasztalta még ezideig, hogy miként szedik össze, hordják be s izzadják ki sejtáru kamrácskáikba az édes mézet hazánk legszorgalmasabb lakosai, a méhek.

Mi minden szépet és jót tanulhatnának az emberek ezektől az apró kis méhikektől! és mennyi hasznosat! Először megtanulhatnák magát azt, hogy milyen hasznos a méhészet: Mert lám, egy olyan méhkas, vagy kaptár, a mit házförmában építve láttunk a városligeti tó partján, alig kerül 10—12 koronába, ha mással készítjük és majdnem semmibe, ha magunk készítjük; már pedig egy ilyen kaptár készítése nem olyan ördögi mesterség, hogy azt mi magunk meg ne csinálhatnánk. Egy kaptárban egy méhesalád legalább 10—12 korona ára mézet dolgoz ki a legrosszabb esztendőben is, de még a legegyszerűbb kasban is. Ha meg a legujabb rendszerű Dzierzon-kaptárba fogjuk be a rajt, úgy háromszor, négyszer is kiüríthetjük egy évben belőle a mézet. A szorgos kis jószágok mindannyiszor megtöltik újra. Ebből következik, hogy ha például egy méhest készítek, vagy készíttetek és abba 10 kaptárt állítok be, úgy

befektetek összesen 190 koronát, a mit már az első évben teljesen visszakapok, úgy hogy a második évben már teljesen ingyen van az egész méhes, meg az egész méz és viasztermés is. A méhike nem kér se szénát, se zabot, ő a gazda legjobb barátja, a ki mindig csak hoz, soha semmit el nem visz. Hordja kora tavasztól késő őszig folyton az édes, drága magyar mézet.

Mert bizon drága a magyar méz. A legkitünőbb híre van a világban s emiatt a legjobb ára is. Hogy mért éppen a magyar méz ily kiváló? Hát egyszerűen azért, mert csakugyan a magyar méz a legjobb is az egész világon. Ennek a szerencsénknek pedig az az oka, mert nálunk kora tavasztól késő őszig folyton talál a méhike méztermő virágot, a mennyi csak kell neki s a legnagyobb választékban, hála Magyarországnak páratlan dús és változatos flórájának. Mindezt az erényét mézünknek most is elismerte a méhészek vándorkongresszusán egy német méhész, sőt többet mondott, világgá kürtölte, hogy a magyar méz előtt még a német méz is káposztalé, azért hát szorítani kell a német birodalmat, hogy a magyar mézre vetett vámot törülje el, hadd csurogjon minél bővebben nagy Németországba a pompás magyar méz, hová csak csöppen manapság.

Igen, sajnos, csak csöppen. A mi éhletlenségünk miatt. Kifelé alig birunk valamit is elhelyezni a kitünő magyar mézből, ellenben hány ezer korona árát eresztünk be hazánkba a sokkal hitványabb osztrák mézből! Mi még mézből mindig behozunk, a helyett, hogy százczekért kivinnénk belőle.

De hát a mi késik, még se marad tán el. Hiszen a gyümölcstermesztés országszerte csodásan föllendült s tán ennek a révén majd csak fölkarolja lassacskán a magyar gazda az aranyos méhikéket is. Mert tudni kell, hogy a gyümölcstermesztésre nézve is nagyon fontos a méhészet. Azt mondja a magyar gazda, nagy naivan, mikor gyönyörű virágtermés után is néha üresen marad az ág: erős szél vagy eső járt virágzaskor, az vitte el a port. Pedig nem az eső, se nem a szél hordta el a hímport, hanem az esőben és szélben nem bírt kijárni a méhike s nem hordta el egyik virág kelyhéből a másikba a termékenyítő hímport, mikor épp kellett volna.

A szőlősgazda is így okoskodik nálunk: junius elején imádkozni se szabad a szőlőben! Akkor virágozik tudniillik a szőlő és kényes virágait szerinte semmivel se szabad szerelmeskedésükben háborgatni. A manóba is, épp ellenkezőleg áll a dolog. A hány szőlő van, mindbe kéne méhest állítani, hadd járnak be épp java virágzaskor minél sürűbben a méhek a szőlőt s hordanák szét minél jobban a hímport. Akkor nézné meg aztán a gazda szőlőtermését.

Ha nem is első, de nem is utolsó gazdasági ág a méhészkedés. Tessék csak meghallgatni, mi minden kézzelfogható jövedelmet mutat ki belőle Horváth János, a magyar gazdák lelkes barátja. Ime ezeket hozza meg a semmibe se kerülő méhészkedés:

1. Drága pénzért adhatunk el rajokat: jó rajért, egypár mézes, fiasításos kerettel együtt, könnyen kaphatunk 8—10 koronát. 2. Keretes tiszta lépes mézet —

keretenként 120—160 fillérért — szívesen megvesznek; sőt egy kis tenyérnyi keret lépes mézért is szívesen fizetnek 50—60 fillért. 3. Adhatunk el fölösleges anyát, anyabölcsöt. Darabja legalább is 1 koronát hoz a konyhára. 4. Pénzelhetünk fölösleges (üres) kereteből, darabját 10—12 fillérért adván; lépes keretet (üresen), kivált jó erős hordás idején, könnyen eladhatunk 50—60 fillérével. 5. Ha mulépet gyártunk, ez igen jó jövedelmi forrás lesz, mert esetleg a nem hibátlan viaszt is jól lehet értékesíteni. 6. Jó pénzért veszik meg a pergetett mézet is. Egy kiló ára 70 fillértől 200 fillérig. Attól függ, milyen a méz. Legértékesebb a hársfa és akácfa méze. Azután a tarlófűről gyűjtött. Egy jó kaptár jó időben 10 kiló tiszta színmézet adhat. Ez a legkisebb számítással 10 korona. A mi elég szép haszon. 7. Készíthetünk mézből bort, sört, hűsítőt, ecetet, szeszt. Ezekkel persze veszélyes van, de aránytalanul több is belőle a haszon. 8. Mézes eledeleket, süteményeket, befőtteket, mézeskalácsot készíthetünk mézzel. 9. A mézet, kivált gyöngemellűek, orvosság gyanánt is fogyasztják. A gyermekek igen szeretik. A kinek a gyomra rossz, helyrehozza 1—2 kanálnyi méz.

Reméljük, hogy ennyi haszon olvasóinkban is feléleszti a méhészkedés iránti kedvet. A ki méhészkedni akar, annak azt tanácsoljuk, hogy csak kicsiben (1—3 kaptárral) kezdje el a méhészkedést s csak ha már teljesen tisztában van a méhészettel, kezdjen el nagyban méhészkedni.

Ültetőgödörök készítése. Ültetőgödörök készítésénél elsősorban a talaj minőségére kell figyelemmel lennünk. Laza, köves talajban az ültetőgödört mintegy 1 m. mélyre és 1.5 m. szélesre kell készíteni, a mit azután jó földdel kell kitölteni; míg üde, televényes talajban kisebb gödrökkel is czélt érünk. Ha egy öreg fa helyére akarunk egy fiatal fácskát ültetni, úgy az öreg fa által kiélt földet más, jobb talajjal kell felcserélni. Igaz, hogy ez fárasztó és költséges munka, de szükséges azért, hogy a fiatal fácska legalább az első években elegendő tápanyaghoz jusson. Már többször tapasztalták, hogy ha egy fiatal fácskát ugyanarra a helyre ültetünk, a hol azelőtt öreg fa állott, úgy a fiatal fa nem fejlődik elég jól. Hegyoldalon is függőleges irányban kell a fákat ültetni, de ilyen helyen szükséges, hogy a fáknak jó nagy, vízszintesen fekvő tányérokat csináljunk, egyrészt azért, hogy a növények több nedvességet kapjanak, másrészt pedig azért, hogy a völgyfelőli oldalon kevesebbet szenvedjenek a gyökerek a hőségétől. Az ilyen tányérokat úgy készítjük, hogy a földet a hegyfelőli oldalról elveszszük s azt a völgyfelőli oldalra teszszük. Ha csekély mélységben áthatlan talajréteg, ez alatt pedig ismét jó talaj van, úgy az ültetőgödör fenekén fúrunk a rossz talajrétegen keresztül 2—3 lyukat és azt jó kerti földdel töltjük ki, hogy ezek által út nyissunk a gyökereknek a mélyebb rétegbe való behatoláshoz. Ha a talaj nedves, úgy a gyökereket akképen óvjuk meg az állandó nedvesség káros behatásától, hogy ugyan csak 2—3 lyukat fúrunk az ültetőgödör fenekén s eze-

ket a lyukakat kővel töltjük ki, a melyek közt a nedvesség az alsóbb rétegbe leszivaroghat.

Különfélék.

A vadászati kiállítás magyar kitüntetettjei. A wieni első nemzetközi vadászati kiállítás díjait és kitüntetéseit a napokban osztották ki a jutalmazott kiállítóknak. A jutalmazottak között száznál több magyar kiállító van. A magyar kiállítók közül a következők részesültek kitüntetésben:

Díszoklevelet kapott: Esterházy Miklós herceg Eszterháza, Hohenlohe-Oehringen Keresztély herceg Javorina, József királyi herceg Budapest, Plöckl és Haas Budapest, Rosonovszky Frigyes Budapest és Sziklay és Szilágyi Budapest. *Ézüst állami érmet* nyert: A budapesti hálófónó tanfolyam, Havas Péter Csorba, Ligeti Miklós Budapest, Magdó Márton Radvány, Magyar Erdész Rimabánya, pozsonyi városi idegenforgalmi bizottság, Strobl Alajos Budapest és Vastagh György Budapest. *Bronz állami érmet*: Az Athenæum irodalmi és nyomdai részvénytársaság Budapest, Belházy Gyula Karam, Beszédes László Budapest, Bezeredy Gyula Budapest, Fővárosi iparművészeti rajziskola Budapest, «Az Erdő» című szaklap Budapest, Károlyi Lajos gróf Tótmegyer, Kolossy Imre Besztercebánya, Liipola György Budapest, Markup Béla Budapest, Nagy Ágoston főszolgabíró Malaczka, Pausinger Károly Görgényszentimre, Pfeiffer Gyula Budapest, Plesch H. Pozsony és Schmuck Hugó Tótsóvár. *A kereskedelmi kamara ezüstérmét* kapta: Fónagy József Goga, Krompecher Gyula Poprád, ifjú Nadel Ottó Budapest, Pauschenwein A. Pozsony és Senger Lajos Benesháza. *A kereskedelmi kamara bronzérmét*: Erősrámu gyár részvénytársaság Budapest, Ripka Ferencz dr. Budapest és Voloosuk László Oroszmokra. *Kiállítási aranyérmét* nyert: Bécsy Dezső Máriaradna, Daczer Lipót Királymező és Lónyay Eleménné grófné Oroszvár. *Kiállítási ezüstérmét* kapott: Bodor Jenő Szászsebes, Czékus György Máramarossziget, Fónagy József Goga, Gründl Gyula Tótsóvár, Kócsy János Besztercebánya, Levitzky Albert Szászsebes, Marton György Zágráb, Stark Dezső Drávatamási, Elsőáramu gyár részvénytársaság Budapest, Takács Miklós Ungvár, Tavi Gusztáv Oravicza és Vadász- és Versenylap Budapest. Versenyen kívül *oklevelet* kaptak: A földművelésügyi minisztérium, Alsófejérmegyei történeti, régészeti és természettudományi társulat, Bányászati és erdészeti főiskola Selmecebánya, Fegyver- és gépgyár-részvénytársaság Budapest, Gödöllői várkapitányság, Erdélyi Mór fényképész Budapest, az apatini, a bustyaházi, a gödöllői, a lippai, a nagyenyedi, az orsovai, a susáki, a szászsebesi, a tótsóvári, a zsarnóczai, a zágrábi, a besztercebányai, a lugosi, a kolozsvári és máramarosi erdőhivatalok, a herkulesfürdői és az ohábabisztrai erdőgondnokságok, a görgényszentimrei, a királyhalmi, a líptóujvári és a vadászerdői erdőőri szakiskolák, a budapesti III. csendőrkerületi múzeum, a győri benedekrendi fő-

gimnázium, Haideker Sándor Budapest, a lipitújvári főerdőhivatal, az iglói főgimnázium, az iparművészeti társulat Budapest, a pozsonyi Izabella agyag-háziipari egyesület, Körösfői Aladár Gödöllő, Győrmegeye törvényhatósága, Kraus Károly és József Budapest, az Országos Iparművészeti Iskola Budapest, Lipcsey László Herkulesfürdő, Kassa város tanácsa, Mihály Rezső Gödöllő, Miskolcz város tanácsa, a Mosonmegyei történelmi és régészeti társulat, Nagy Sándor Gödöllő, a nagybányai és az ungvári főerdőhivatal, a magyar ornitológiai központ Budapest, Országos Kárpát-Egyesület Poprád, a pozsonyi evangélikus liceum, Pozsony-városi levéltár, Remsey Jenő Gödöllő, Sárosmegyei Múzeum Bártfa, Magyar államvasutak idegenforgalmi osztálya Budapest, Kolozsvári állami erdőhivatal, Szeged-városi múzeum, a székely nemzeti múzeum, Magyar Nemzeti Múzeum Budapest, Undy Károly Gödöllő, Országos háziipari szövetség Budapest és Zsolnay Miklós Pécs.

A hegymászás élettana. Érdekes könyvet irt Angelo Mosso turini tanár azokról az élettani megfigyelésekről, a melyeket a magas Alpeseekben tett. A turini fiziológus mindenekelőtt azt konstataálta, hogy a lélegzés a magas hegységben sem sűrűbb, sem mélyebb nem lesz, hanem épen ellenkezőleg, ritkul. Ezt a meglepő ténytet pedig arra vezetí vissza, hogy az idegrendszer központi szerveinek izgékonyasága a magas hegyekben leszáll. A véredények élettani alkatán a magas hegyek ritkább levegője mítsem változtat, a mi a gyógyhelyeken való tartózkodás szempontjából nagy fontossággal bír. A mi a magas hegyekben való táplálkozást illeti, az alkoholt (szeszies italokat) lehetőleg kerülni kell, de ezukordarabokat enni fáradt állapotban szinte csodálatosan hat. Magas hegységben lehetőleg mindig meleg ételeket fogyasztszunk, nehogy a test sok meleget veszítsen. Az emésztést a hegymászás okozta fáradság mindig gyengíti. Nagy előnyben van az olyan egyén, a kinek hosszú lábái vannak, mert ez sokkal kevésbé fárad el; nagy hasznára van a hegyeket mászó egyéneknek a trenírozás is, mely a hegymászásra a gyengébb tüdejüket is alkalmassá teszi. Az alvás magas helyeken rendszerint megszakított, de nem kevésbé mély; sok ember a magas hegyek közt még jobban alszik, mint a síkságon.

A király konyhája. A budapesti királyi palotának egyik nem jelentéktelen része az udvari konyha, a mely a földszinten berendezett, kilenc egymásba nyíló helyiségből áll. A legnagyobb ezek közül a nagy udvari konyha, a mely hatalmas, tágas terem. Közepén óriás takaréktűzhelylyel, a melynek mindkét oldalán süthetnek, főzhetnek. Ezen szokták a nagy udvari ebédekhez szükséges ételeket elkészíteni. Hasonló nagyságú a sütőkonyha, a melynek egy nagyobb terme és egy kisebb benyílója is van. A két helyiséget elválasztó középfalhoz támaszkodik az óriás kettős nyárssütő. Ezután következik a konyhahelyiségek legfontosabb része, tudniillik a király külön konyhája. Ez kisebb a többinél, de

felszerelésére annál nagyobb gondot fordítottak. Ennek is közepén van a takaréktűzhely. A helyiség bejáratánál van még egy kisebb tűzhely: ez a király külön kávéstűzhelye, a melyen csak az ő kávéját készítik. Külön konyhája van az udvar többi tagjának: ez a királyi főhercegi konyha. A királyi palota konyhájának kiegészítő részei még: a nagy udvari ezukrászkonyha és a kis ezukrász-konyha, e mellett van a dolgozókonyha, a hol előkészítik az ételeket sütésre, főzésre. Legvégül van a cselédség konyhája. A konyha valamennyi helyisége a legnagyobb díszszel van felszerelve s a modern konyhatechnika minden vívmányával ellátva. A helyiségeket gázzal és villanynyal világítják és a tűzhelytet is világítógázzal fűtik. A helyiségek padozata ezementmozaik, a falakat pedig két méter magasságban majolika-lemetek borítják.

Lovak vonóképesége. Hogy munkáslovainkkal helyesen bánhassunk, tudnunk kell, hogy lovaink milyen erejük, vagyis hogy mekkora terhet képesek húzni. A fuvarosok rendszeren 12—15 métermázsa terhet számítanak, szekérsúly nélkül, egy-egy lóra. Eckardstein és Wilisen szerint jó erőben levő izmos ló jó úton 48 métermázsat, kitűnő országúton 108 métermázsat, vasuti vágányon (sineken) pedig 1320 métermázsa terhet bír húzni, a kocsisúly beszámításával. Gerlach azt állítja, hogy szilárd úton, középerejű lónak nem túlságos az 5—6 métermázsaní súly.

Reitlechner egyik művében a ló vonóképeségéről az alábbi összeállítás található:

0.6 m gyorsaság másodpercenként	=	80 kilogrammal
0.9 " " "	=	60 " "
1.2 " " "	=	45 " "
1.5 " " "	=	31 " "
1.8 " " "	=	20 " "
2.1 " " "	=	13 " "

A gépészetben lóerő alatt azt az erőt értik, mely 75 kg. súlyt egy másodperc alatt egy méternyi magasságra képes felemelni. A ló vonóképesége ennél, mint látjuk csekélyebb. Középerejű ló egy másodperc alatt legfeljebb 60 kg.-mot képes egy méter hosszú úton tovább vinni.

Rózsafák átültetése. Ha magastörzsű rózsák sokáig állanak egy helyen, úgy olyan sok gyökérhajtást eresztenek szerteszt, hogy alig birunk velük. A hol ez az eset bekövetkezett, ott a rózsátót októberben ki kell venni és át kell ültetni, mert különben elpusztul. Ha a rózsátövet újra a régi helyére akarjuk ültetni, úgy a földjét jól fel kell ásni, frissen trágyázni és agyagos új földdel ellátni. Az ültetés kissé sekélyebbre történik, mint azelőtt, különösen ha a tő mélyen állt, a mi többnyire akkor szokott megtörténni, mikor a sok gyökérhajtás mutatkozik.

Tiszta gyümölcs. A gyümölcsöknek és a zöldségeknek élvezet előtt való megmosása rendszeren könnyelműen elmarad. Eltekintve attól, hogy izléstelenség po-

ros, piszkos gyümölcsöt az asztalra tenni, egészségügyi szempontból is káros a gyümölcsöt azzal a porral élvezni, a melyben a ragályos betegségek különböző csirái kimutathatók s a melyet a kézzel való szedés közben és a szállítóedényekben már mások bepiszkoltak. Ezért tehát ne hozzunk soha olyan gyümölcsöt az asztalhoz, a melyet előbb alaposan nem öblögettünk meg, de még tanácsos azt élvezet előtt egy tiszta ruhával jól ledörzsölni, vagy a mi a legjobb, meghámozni. A mi a hámozást illeti, ez az emésztési rendszerre is jótékony hatású, mert a legtöbb gyümölcs héja emészthetetlen lévén, káros. Maghéjak, magvak, esontárok, melyeket sokszor véletlenül lenyelnek, már igen sokszor okoztak veszélyes bélgyulladásokat. A zöldségféléket közvetlenül használat előtt kell hirtelen tiszta vízben leöblíteni, de a vízben feküdni hagyni nem szabad, mert a víz nagyon megrontja a zöldségfélék zamatját.

Folyékony enyv. A háztartásban minduntalan szükséges valamit összeenyvezni, jó tehát, ha készletünk van enyvből s nem kell minden alkalommal külön babrálni készítésével. Folyékony, hideg enyv persze készen vásárolható is, de nem valami olcsón, azért érdemes otthon készíteni. Készül pedig úgy, hogy asztalosenyvet főzéssel feloldunk egy kevés vízben, hogy csirizszerüvé legyen az s hozzáöntünk kevés faeczetet s folytonos keverés közben újra felforraljuk. Tágasnyakú üvegekbe téve s jól dugaszolva, hosszasan folyékony marad s ha szárad, házi eczettel higítható.

A gólyák vándorlása. A Magyar Királyi Ornitológiai Központ évek óta megfigyeléseket végez, hogy ősszel elköltöző vándormadaraink hova, merre mennek, mily irányú az a hosszú út, a melyet megtesznek, míg elérkeznek a sok ezer kilométer messzeségben lévő idegen hazájukba. Hogy ez megállapítható legyen, minden évben néhány száz gólyát még fióka korukban alumíniumgyűrűkkel jelölnek meg, melyekben a következő fölírás van: Ornitologische Centrale, Budapest, Ungarn, és egy szám. Az útközben elhullott, vagy lelőtt gólyák alumíniumkarikaiból az idén tíz darab érkezett vissza Budapestre. Egy Hidvégen megjelölt gólyát Saefortban (Natal) lőtték le, körülbelül 8600 kilométernyire Magyarországtól. A másik gólyát, melyet Bogyánban jelöltek meg, a Banaghi tónál (Transzváiban, 8100 kilométer) ejtettek el, a harmadikat, a melyet ugyancsak Bogyánban jelöltek meg, 8300 kilométernyi távolságban lőtték le Glencoe Junctionban (Natal), a negyedik gólyát Rakamazban jelölték meg és Lehloenyasban (Basutoföld) lőtték le, 8750 kilométernyi távolságban tőlünk, az ötödik, Rétyben megjelölt gólyát Szenegálban. Orangeban (8500 kilométer) lőtték le, a hatodik gólyát, a melyet a szatmármegyei Batizban jelöltek meg, a basutoföldi Canaban elhullva találták, a hetedik, a melyet Dunaörsön jelöltek meg, Boshof mellett, Orániában hullott el, mintegy 8700 kilométernyi messzeségben tőlünk. A nálunk megjelölt gólyák közül egyet Okonjatiban, a másikat a transzváli Utrekt mellett löt-

ték le, míg a tizedik gólyát, a melyet a vihar pusztított el, Cradoekban, a Colony fok mellett találták. Az idén ismét sok vándormadarat jelölt meg az Ornitológiai Központ.

Angol nők az egészségért. Nők egészségügyi szervezete kezdte meg a működését mostanság Angolországban. A szervezet tíz női karavánra oszolva beutazza az egész országot és hirdeti az egészség tizparancsolatját. Az első karaván már elindult, szét is széledt, a többi kilencz is a legközelebbi napokban vagy hetekben útnak indul. Az egészségügyi hatóságok máris megígérték messzebbmenő támogatásukat e női vándorapostoloknak.

Tíz, csakugyan talpraesettnek nevezhető egészségügyi parancsolatjuk a következő:

1. Nyitott ablakok mellett való tartózkodás éjjel-nappal.
2. Orron keresztül való lélegzés, csukott szájjal.
3. Kizárólagosan tiszta víz ivása.
4. Lassú evés, alapos rágás.
5. Rendszeres szokások.
6. Laza öltözékek; a szövet minősége az évszakokhoz igazodjék.
7. Szabadban, lehetőleg napsütötte helyen végzendő gyakorlatok.
8. Az egész test alapos megmosása, legalább is egyszer hetenkint.
9. Száraz lakás.
10. Köpési tilalom.

Nem ártana, ha a jó angol nők hozzánk is eljönnének s még kevésbbé, ha országszerte szót is fogadnának nekik.

Időjelzés. A «Meteor» október második felére a következő időjelzést teszi közzé:

Október hó második felének változási nappjai 18—19—23—25—27—28 és 30-ra esnek, melyek közül a 23. és 27-iek a legerősebb hatásúak. Nagyobb változást a 18—19-iki változási napok vannak hivatva hozni, a midőn nemcsak hűvös, esetleg hideg, hanem erősen csapadékos időjárásra is van kilátásunk, a melyet követőleg már igen kellemetlen változatos időt várhatunk, s legfeljebb a 23-iki változási nap körül enyhülhet ez némileg néhány napi állandóbb jelleggel, hogy azután újra változóvá váljék az.

Humor. Egy hölgy állít be a kutyakereskedőhöz:

— Elhagytott külvárosi utcában lakom. Jó házőrző ebre volna szükségem.

— Igenis, nagyságos asszonyom.

— De persze ne abból a fajtából való legyen, mely egész éjjel minden igaz ok nélkül ugat s az embert aludni nem hagyja.

— Igenis, nagyságos asszonyom.

— Nagy legyen, erős és vad! Érti?

— Értem, nagyságos asszonyom.

— De irányunkban olyan szelid legyen, mint a b arány.

— Igenis, nagyságos asszonyom.
— És rá kell rohannia minden csavargóra, hogy elzavarja.

— Igenis, nagyságos asszonyom.
— De nem szabad megtámadnia semmiféle szegény, hecsületes embert, a ki munkát keres.

— Nem, nagyságos asszonyom.
— Ha tolvaj jönne éjjel a házba, akkor azt a kutyának azonnal darabokra kellene tépnie.

— Igenis, nagyságos asszonyom.
— De nem kell megtámadnia a szomszédot, ha este átjön látogatóba.

— Nem, nagyságos asszonyom.
— És persze nem szabad megtámadnia azokat az embereket sem, kik éjjel sietve jönnek a házhoz, hogy a férjemet magukkal vigyék. Mert a férjem orvos.

— Igenis, nagyságos asszonyom, most már tudom, hogy milyen kutyát méltóztatik keresni. Egy gondolatolvasó kutyát, ugyebár?

— Igen, igen. Van ilyen kutyája?
— Ej, ej! Végtelenül sajnálom, hogy jelenleg nincs ilyen kutyám, de éppen a napokban fogyott ki ez a fajta.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti altiszti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

A lippai m. kir. főerdőhivatal főnöke Grosniczky Antal I. oszt. erdőlegényt II. oszt. erdészeti altisztté, Kotrba Géza II. oszt. erdőlegényt I. oszt. erdőlegénnyé, Terbanca Romulusz szakvizsgázott póterdőőrt pedig II. oszt. erdőlegénnyé nevezte ki.

*

A tótsóvári m. kir. erdőhivatal főnöke Jedinák János I. oszt. segéderdőőrt II. oszt. erdészeti altisztté, Hinterbuchner Ferencz cs. és kir. számvivő altisztté pedig I. oszt. segéderdőőrré nevezte ki.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavitott lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavitásokat nem a posta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomtatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy főleg reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

G. L. Nem ismerjük az önöknél divó szabályrendeleteket s ennél fogva nem állapíthatjuk meg, vajon büntetendő cselekményt követett-e el akkor, midőn a vidrakölyköket elevenen megfogta és felnevelte. Az erdő s annak vadja a tulajdonosé. Ha tehát szabályrendeleteik másként nem rendelkeznek, Ön a tulajdonos tényleg megrövidítette azzal, hogy a vidrakölyköket sajátjának tekintette s a tulajdonos megkérdése nélkül értékesítette. A küldött bélyeget lapunk javára bevételztük.

L. P. Kérje a földmivelésügyi m. kir. miniszter úrtól a «Méhészetről» szóló kiadványt. Méhészeti cikkeket nagy választékban tart raktáron Kühne Ferencz utóda, Ranbecker Antal (Budapest, I. Attila-utca 99. sz.) Kérjen tőle árjegyzéket.

A. «Az ősz vadász» dicséretet érdemlő leírás ugyan, de nem közölhető. Az erdőéri szakvizsga letételére egyfolytában eltöltött, legalább három évi gyakorlat szükséges.

P. J. Pávagalambokat fehér és fekete színben kaphat a kolozsvári baromfitenyésztő egyesületnél, melynek vezetője dr. Ignác István főispáni titkár. (Lakik: Kolozsvár, Vármegyeháza.) (bl.)

A. I. Bantán-tyúk fajtaból tyúkokat és kakasokat fehér, sárga, tarka és fekete színben kaphat a kolozsvári baromfitenyésztő egyesületnél, melynek vezetője dr. Ignác István főispáni titkár. (Lakik: Kolozsvár, Vármegyeháza.) Tessék hozzá fordulni. (bl.)

Rátz Károly erdővéd közölje velünk czímét, hogy a «Vadászvizsla» című könyvet, melyet kézbesítés végett hozzánk küldtek, neki megküldhessük.

H. L. Verse nem közölhető; de mutatoul itt hozzuk annak második szakaszát:

«E virág az, kinek szép tavaszán,
Szép holdsugaras Nyári estéjén:
Öléből oly boldog voltam nézni
Hány lefutó csillagot az égről,» stb.

Reméljük, hogy Ön se kívánja, hogy a vers többi szakaszát is bemutassuk.

Gy. I. Rejtvényeket lapunkban nem közölhetünk, mert azok nyomdai előállításuk sokba kerül; nekünk pedig az a célunk, hogy a lap — az önök javára — minél többet jövedelmezzen.

Gurahoncz-ról egy álláskeresletre vonatkozó hirdetés érkezett hozzánk; miután a hirdetés névtelenül jött, azt nem közölhetjük, mert ha valaki érdeklődnék a hirdető iránt, nem tudnánk a nevét megmondani.

K. I. Saját ingatlana után köteles útdátot fizetni.

P. Gy. Ha olyan egyszerű lenne nyugdíjgyesületet alakítani, a mint azt önök gondolják, akkor szegény ember nem lenne a világon. El se tudjuk képzelni, hogy milyen számítás alapján hozták ki önök azt, hogy minden tag egyszersmindenkorra fizetne 10 koronát, s ezenfelül havonta a férfi 4 koronát, a feleség pedig 2 koronát; s ha legalább három hónapig fizette a havi 4 koronát, úgy munkaképtelenség esetén kapna a férfi havonta 40 korona nyugdíjat, a mi évente (kamatok nélkül) 480 K-t tenne ki. Vajjon miből akarják ezt önök fizetni? talán a többiek által fizetett havi 4 koronából? de hát tudják önök azt, hogy hozzávetőleg hány tagja lesz az egyesületnek? azután meg egy 20 éves fiatalember is annyit fizessen, mint például egy 50 éves tag? ez tisztára lehetetlen! De nézzünk egy nagyon kedvező esetet: Egy fiatalember 20 éves korában belép az egyesületbe, a mikor fizet 10 koronát s ezen felül havonta 4 koronát; ha ez a tag 40 éven keresztül fizeti a havi 4 koronát, úgy 40 év alatt 5%-os kamatos kamattal együtt befizet az egyesületbe ke-reken 5800 koronát. Ezzel szemben kapna, ha csak 40 év múlva válnék szolgálatképtelenné havi 80 kor., vagyis évi 960 kor. nyugdíjat. Hogy Önök évi 960 kor. nyugdíjat fizethessenek, ahhoz nem 5800 kor. tőke, hanem szerényen számítva legalább is 25,000 kor. tőke szükséges; csak hogy Önök már 20 évi tagság után is havi 80 kor nyugdíjat szándékoznak adni; — de hát miből?

Mi csak azt tanácsolhatjuk Önöknek, hogy lépjenek be már meglevő nyugdíjgyesületekbe, mert hogy Önök képesek legyenek egy nyugdíjgyesületet alapítani, arról szó se lehet.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1910. évi szeptember hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Zalaegerszegi adóhiv. 63-78, W. Zsigó Gyula 1-35, Szatmárnémeti város hd. 17-75, Teschner: Cp. hd. 47-07, Pónik község hd. 14-95, T. Szentmártoni adóhiv. hd. 2-88, Sz. Udvarhelyi adóhiv. hd. 20-53, földmiv. min. hd. 125-20, Kukuljevics József hd. 2-20, Verudius rt. hd. 5-35, Leidenfrost Gyula 10-15.

1 koronát fizettek: Zsurnovszky József, Kagyerják Jenő, Barna József, Csekon János, Jantyk József, Berényi Rezső, Ehrít Mihály, Gladán Lajos, Boldizsár István, Vörös Ferencz, Lotics Gyula, Gébert Ferencz, Torma István, Saári Mihály, Biró János, Horváth Imre, Szelezky János.

2 koronát fizettek: Ferenczi Pál, Ferenczi Péter, Orbán Imre, Elekes János, Györke József, Krizsek Kálmán, Rothländer György, Borosnyay Sándor, Kapricza Miklós, Paulin Vilmos, Raffay Gergely, Szász Gábor, Szomor András, Márta Sebők, Petrich István, Virlics Vincze, Ardamicza János, Könes József, Korponay Dezső, Simonyi János, Lichner Pál, Fülöp József, Bódogh Ferencz, Haizler Károly, Zsigó Kálmán.

3 koronát fizettek: Zachorecz Ferencz, Bajgár János.

4 koronát fizettek: Holeczbauer József, Donáth Lajos, Sipőcz Adolf, Martincsák Kornél, Kovács János.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Állást keres szakvizsgázott, nagyobb uradalomnál hosszabb idő óta alkalmazott erdőőr, ki az erdészet és vadászat minden ágában jártas s a mellett a mezőgazdasághoz és gyümölcsfemesítéshez is ért. Czíme a szerkesztőségénél. (27.)

Szakiskolát végzett és szakvizsgázott, 28 éves erdőaltiszt, ki az erdőkezelés és vadtenyésztés minden ágában jártas, több évi kitünő bizonyítvánnyal, állást keres. Czíme a szerkesztőségénél. (28.)

HIRDETÉSEK

1799/1910. sz.

Pályázat erdőőri állásra.

Klenóc nagyközségénél az erdőőri állás betöltendő.

Az erdőőr készpénzbére évi 498 (Négy száz kilenczvennyolcz) korona, 4 ürméter tüzelőfa a házhoz szállítva, 8954 □-öles rét, 7688 □-öl erdei kaszáló, 152 □-öl kenderföld, két szarvasmarha és két sertés nyári legeltetése, a megítelt kihágások kár és kártérítésének 1/3 része.

Pályázhatnak mindazok, kik okmányokkal igazolni tudják, hogy 35 évnél nem idősebbek, az erdőőri szakvizsgát letették, ép testi és szellemi erővel bírnak s a tót nyelvet beszélnek.

Sajátkezűleg irt kérvények 1910. évi november hó 1-ig az előljáráshoz adandók be s az állás november hó 15-én elfoglalandó.

Klenóc, 1910. évi szeptember hó 12-én. (3.)

Bihary Géza jegyző,

Hrusko bíró.

1490/1910. sz.

Pályázat erdőőri állásra.

A löcsei m. kir. állami erdőhivatal kerületét képező Szepes vármegyében a közigazgatási erdészeti bizottság folyó évi 1563. számú határozata folytán az erdőőrzési szervezet szerint rendszeresített Szepesolaszi és Szepesváralja székhelylyel bíró 2 (két) III-ad osztályú járási erdőőri állásra pályázatot hirdetek.

Évi fizetés 600 korona, lakpénz 100 korona.

A kinevezett és alkalmazott járási erdőőrök a kinevezéssel kapcsolatban tagjaivá válnak a jóváhagyott szervezettel kapcsolatosan képzett *vármegyei erdőőri nyugdíjintézetnek* s azonkívül «az országos gazdasági, munkás- és cselédségélypénztár» első csoportbeli rendes tagjául is beirattatnak egyenkint egy tagsági könyv váltása mellett, mely után a befizető tagsági díjakat az erdőőrzési alap fizeti.

Az erdőőri állásokra a 24 évet betöltött és 40 évnél nem idősebb pályázók felhivatnak, hogy magyar állampolgári minőségüket és családi állapotukat, fedhetlen életüket, a 24 éves életkor betöltését, az erdőőri szakvizsgálat letételét és ép szellemi erő és egészséges testalkat mellett hibátlan beszélő- és hallóképességüket igazoló

- illetőségi bizonyítvánnyal,
- hatósági erkölcsi bizonyítvánnyal,
- születési anyakönyvi kivonattal,
- erdőőri szakvizsgálati bizonyítvánnyal,
- hatósági orvosi bizonyítvánnyal s végül
- esetleg az eddigi szolgálatát igazoló bizonyít-

vánnyal felszerelt, szabályszerűen bélyegezett és Szepes vármegye közigazgatási erdészeti bizottsághoz címzett, sajátkezűleg irt folyamodványukat a *lőcsei m. kir. állami erdőhivatalnál legkésőbb folyó évi október hó 31-ig benyujtsák.*

Azok a pályázók, kik a magyar nyelvnek szóban és írásban való tudásán kívül, a német és tót nyelv tudását is igazolják, előnyben részesülnek.

A kinevezendő erdőőrök állásukat folyó évi december hó 1-ével elfoglalni kötelesek.

Lőcse, 1910. évi október hó 1-én.

(4.) *M. kir. állami erdőhivatal.*

Eladó vizslák.

2¹/₂ éves, nőtény, fehér, zsömlyeszínű nagy foltokkal, kitünően áll, keres és aportíroz minden kis vadat. Szarvas és vaddisznó véresapán biztosan halad és kitünően állit, ára 120 korona.

Öthónapos, fekete, rövidszőrű, him, gyönyörűen keres és aportíroz kisebb vadat, ára 30 korona.

Érdeklődők forduljanak az alábbi címhez: Siskovits József erdészegéd, *Császárs* (Komárom m.). (5. II. 1.)

39 éves, erőteljes, nős, r. kath. vallású, szakiskolát végzett erdőaltiszt, a ki eddig 16 éven át kisebb erdőbirtokot és egy mészkőbányát önállóan kezelt, irodai munkálatokban jártas, beszél, ír magyarul, tótul és szóban németül, hasonló, vagy megfelelő erdőaltisztii állást keres. Czíme a szerkesztőségénél. (6-1.)

Törzskönyvezett szülőktől származó «Ali» Sylvania Loebersdorf nevű, márványozott szürke, szálkás szőrű, német szuka-vizsla, két éves, szenvedélyes aportőr, jó tenyésznő, valamint tőle származó két db nyolczhetes kan vizslakölyök eladó Bóna András urad. fővadásznál Szepesmindszenten. (7.)

126/1910. eln. szám.

Pályázati hirdetés.

Ujbánya (Bars vm.) szab. kir. r. t. város erdejénél egy erdőőri, — előléptetés esetén egy kiségitő erdőőri állás kinevezés útján betöltendő.

Az erdőőri állás évi javadalmazása 600 korona fizetés, 80 korona lakáspénz, esetleg természetbeni lakás, 80 korona tehéntartási átalány, 28 m³ kemény hasáb-tüzifa házhoz szállítva és az általa feljelentett erdei kihágások után befolyt kár és kártérítési összegek egyharmada.

A kiségitő erdőőri állás évi javadalmazása 600 korona fizetés, 50 korona lakáspénz, 24 m³ házhoz szállított kemény dorong tűzifa és az általa feljelentett erdei kihágások után befolyt kár és kártérítési összegek egyharmada.

A sajátkezüleg írt kérvényhez csatolandó: 1. keresztlevél; 2. szakvizsgai bizonyítvány; 3. szolgálati bizonyítvány; és 4. orvosi bizonyítvány.

A tót nyelvnek szóban való ismerete szükséges.

A kinevezett erdőőr egy évi próbaszolgálat után lesz véglegesítve, a midőn is a városi nyugdíjintézetnek jogosult és köteles tagja. A kiségitő erdőőri állás nyugdíjjal nincsen összekötte.

A kinevezett állását f. évi december hó 1-én köteles elfoglalni.

Felhívom pályázókat, hogy kérvényeiket folyó évi november hó 15-ig hozzám adják be; a később beérkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Ujbányán, 1910. évi szeptember hó 23-án.

(8.) **Dr. Urafi Dezső**, polgármester.

84567/1910. I. B—1. szám.

Fenyő haszonfa eladás tövön és termelt állapotban.

A tótsóvári erdőhivatal kerületébe tartozó szomolnoki erdőgondnokság B. gazdasági osztálya 1911—1915. (5) évi javarészt fenyő, kisebb részben juhar-, kőris- és szilfatermésének értékesítésére zárt írásbeli versenytárgyalás lesz.

A zárt írásbeli ajánlatok 1910. évi november hó 3-án délutáni 5 óráig nyújtandók be a tótsóvári erdőhivatalnál, a hol azok november hó 4-én délelőtt 10 órakor nyilvánosan fognak fölbontatni.

Az ajánlatok a kikiáltási árakon fölül egész és tized százalékokban számokkal és betűkkel kiírva az összes fanemekre és választékokra nézve ugyanazon százalékokban teendők.

Bánatpénz 3000 korona.

Az árverési általános és részletes föltételek, mely előbbiben a kikiáltási árak is részletezve vannak, továbbá ajánlati űrlap és boríték folyó évi október 15-étől a tótsóvári erdőhivatalnál és a szomolnoki erdőgondnokságnál átvehetők.

Budapest, 1910. évi október hóban.

(9.) **Földművelési miniszter.**

4246/1910. szám.

Vasuti tölgy talpfa eladás.

A lugosi m. kir. erdőigazgatóság hivatalos helyiségében 1910. évi október hó 31-én délelőtt 10 órakor zárt írásbeli ajánlatokkal kapcsolatosan megtartandó szóbeli versenytárgyalás útján eladás alá bocsáttatik:

1. a facseti vasuti állomás melletti raktárban 2190 darab Goliát és 2294 darab Normal vasuti tölgy talpfa;
2. a pancsovai erdőgondnokság kerületében levő vojloviczi faraktárban 178 darab Goliát, 101 darab Normal és 101 darab 1.60 méteres III. rangú vasuti tölgy talpfa.

Kikiáltási ár darabonként: a Goliátért 4 korona 42 fillér, a Normalért 4 korona 11 fillér, a III. rangúért 95 fillér.

Bánatpénz: a megajánlott egységár és a darabszám szorzatának 20%-a.

Ajánlat teendő raktáranként és talpfanemenként külön-külön a kimutatott egész mennyiségre.

Az árverési és szerződési feltételek a lugosi m. kir. erdőigazgatóságnál, továbbá a facseti és pancsovai erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt betekintheők.

Az ajánlathoz használandó űrlapok (ajánlat és boríték) a lugosi erdőigazgatóságnál díjtalanul adatnak ki.
(10.) **M. kir. erdőigazgatóság.**

Kitűnő minőségű

kocsányos és kocsánytalan tölgymakkot,

kitűnő csiraképeségű

jegenyefenyőmagot,

tűlevelű, lomblevelű és gyümölcsmagvakat,

több millió saját nevelésű

tűlevelű, lomblevelű csemetét, díszfát, sorfát,

gyümölcs-vadonczot párosításhoz, csicsókát és vadgesztenyét vadetetésre szállít

FARAGÓ BÉLA es. és kir. udv. szállító **Zalaegerszeg.**

Árjegyzéket szívesen küldök. (1. IV. 2.)

Uri ruhák készítéséhez való

jó brünni posztót és Lódent

legjutányosabb gyári áron szállít

Etzler és Dostal, Brünn

Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnnyel jár.

Dús mintagyűjtemény az őszi és téli évszakra megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.

(2. VI. 2.)